

Chemické vzdělání

„Jó Same, to je to 'zdělání“, říkával otec v Setonových Dvou divoších vždy, když ho překvapil intelektuální výkon nějakého vzdělance, v tomto případě chlapce Yana, který byl schopen, používaje neuvěřitelný nástroj, jímž byla násobilka, vypočítat kolik linolea je třeba koupit na podlahu do kuchyně.

Doba pokročila a my, téměř v intencích starého vtípu, který hluboko za minulého režimu říkal ústy karikovaného panovníka: „Jelikož jsem se rozhodl, že toto bude nejvzdělanější země na světě, uděluji tímto všem občanům doktorát“, usilujeme o naplňování hrubých ukazatelů v přijímání většiny a většiny počtu studentů na školy proto, že podle jejich počtu (a ne kvality, jak by se vzdělanci mylně zdálo) tyto školy z velké části financujeme ze státních zdrojů. Posunují se hranice poznaného, gaussovská křivka distribuce počtu vzdělavců se směle zdvihá, analýzy vcelku správně a pochopitelně ukazují na to, kolik si vzdělavec vydělá (v kuloárech a analýzách se pochvalně hovoří o částkách do 20 tisíc pro středoškolačka a přes 30 tisíc pro začínajícího vysokoškolačka), titul bakaláře ohrožuje maturitu, jinými slovy, pokrok nelze zastavit ani násilím vědeckotechnických kontrarevolucionářů. Počty se zvyšují a kvalita se rozplývá mezi prsty. Pokud bych citoval základní plat profesora české vysoké školy, dopustil bych se nactiurhání. Doba se sice mění, ale pohrdání investicí, již je vzdělání (nemám na mysli tituly) zůstalo hluboce zakotveno, poděděno z pomýleného režimu, který se vlastní vahou rozpadl. Podtrhuji, že míním investice státu a společnosti do jeho vlastní budoucnosti, jakkoliv se páni politici snaží přenést morální odpovědnost za vzdělání na občana.

Doba se dále mění, chemie a vůbec přírodní a technické vědy znamenají sice pro člověka poučeného dobrého sluhu (ale zlého pána, pokud není uhlídán), ale v mozcích lidí nepoučených a nepoučitelých (množství titulů nerozhoduje) je stále větší a strašnější služkou d'áblou, která hrozí, že zahubí všechny spravedlivé tohoto světa. Pro malou, ale rostoucí skupinu našich spoluobytel (skupinu rostoucí v počtu paralelně se vzrůstem entropie našeho společenského systému), znamená dokonce meč plamenný, kterým budou zhubeni všichni, kteří nevěří přesně tomu, co takový jedinec hlásá a neklaní se mu po pás odevzdávajíc alespoň desátý díl svých statků.

Mládež, která by mohla být oslovena bohatostí a krásou řemesel přírodních a technických věd, nenapodobitelnou drogou svobody bádání (prof. Zahradník probudil velmi vzletné slovo z Císařova pekaře), nekonečnou neohraničitelností vědecké informatiky, zůstává těmito múzami nepolíbena a věnuje svoji píli studiu elektronického bankovníctví, obojího práva, homeopatie, případně věd okultních a v horším případě (a to je prý vytesáno na jednom z pilířů, kdesi v dávnověkém egyptském chrámu) „nestojí dnes už vůbec za nic“, sedí před počítačem a honí Marťany či bádá, jak na hranicích papírově zaměnit ropu za nějakou bezcennou tekutinu.

Media, která skloňují každou drobnou katastrofu s krvelačností, někdy tenounce zakrytou pohledem dobročinné účasti, nechala bez povšimnutí, že podivín Alfred Bader rozdělil mezi mladé chemiky za jejich výkon ve vědách materiálních již první milion korun a rozděljuje dál. Nechávají bez povšimnutí neobsazená prestižní místa na univerzitách. Nechávají bez povšimnutí fakt, že české inženýrské a chemické vzdělání bylo orgány Evropské komise začleněno do schématu evropského

vzdělání. Nechávají bez povšimnutí i to, že v Evropě jako celku, pokud bude chtít soutěžit s Amerikou, budou během příštích deseti let chybět desetitisíce až statisíce odborníků, kteří, kdyby řádně vystudovali na kvalitních školách ve zdejších geografických podmínkách, budou schopni parafrázovat slova jednoho studenta, který letos ukončil pražskou vysokou školu: „půjdu teď pracovat do ciziny a oni si snad uvědomí, že pokud chtějí uspět v Čechách, bude nejlepší poslat mne zpátky, abych se znalostí poměrů a jimi vychován, ostříhal jejich zájmy v české kotlině“. Media, která (až na skrovný počet výjimek, jejichž konečný počet nečiní pravidlo neplatným) nekonají v zájmu státu ani společnosti, pokud nebojují za to, že je správné studovat technické a přírodovědné obory a vnímat jejich krásu a řemeslnou hloubku, protože jak každý vzdělavec ví ze sebraných Bradburyho a Orwellových spisů, bez jejich rozvoje v budoucnosti nebudeme schopni (být se tomu říká „udržitelný rozvoj“) nakrmit, ošatit, ohřát, umýt, vyléčit, dopravit atp. atp. než úzkou kastu vyvolených. A co hůře, bez studia těchto oborů (a rozvoje tohoto studia v rámci bádání i ryze a ryze akademického) nebudeme mít ani ty svoje „vojenské chemiky“, kteří slávou (i když ne výdělkem) dosahují na úroveň mediálních a sportovních hvězd. Ba co hůře, my nebudeme mít nikoho ani k tomu, že pokud ideologicky či jinak mentálně pomatený jedinec (či hůře skupina) vypustí u nás doma džina z láhve, aby se postavil za soudobou techniku, kterou nám pak ve vlastním zájmu kdokoli na světě zadarmo věnuje, protože počet těch, kteří znají svůj technický či přírodovědný obor na (jak se dnes rádo říká) „světové úrovni“ u nás nestačil ani na nasycení vysavače mozků z pomyslného Západu.

Naše vláda pak, podle nepotvrzených zpráv, již našla v jedné jurtě v Kazachstánu 3 odborníky, kteří projevíli zájem přestěhovat se do ČR. Svoji příkladnou kvalifikaci projevíli splněním bodovacích kritérií, kde zejména bodovali počtem dětí.

Pohled, který je takto narysován, vyhlíží bledně. Není to však zatím tak zlé. Již v několika zemích kulturního světa masivními investicemi (z fondů státních i korporáčních) do vzdělávání a řemesel, kterým se říká věda, dosáhli zlomu v zájmu mládeže hlásící se na školy a technicky orientované profese a lze se domnívat, že taková možnost leží před námi i v horami olemovaném srdci Evropy.

Snadno se brblá na cokoli a planě kritizuje, ale to, co vidím minimálně zblízka před sebou, je semknutí prutů Svato-plukových v Asociaci českých chemických společností, které mají k dispozici „nejstarší, nejcitovanější a nejkvalitnější“ (a co navíc vlastní) časopis, který získává nejen čtenáře, předplatitele, ale i zájem reklamních agentur a velkých firem. Tuto možnost nemá každý a já věřím, že společnosti v Asociaci semknuté použijí všechny své prostředky, ruku v ruce s řadou nadšenců, škol, ministerstev, Akademií věd a dalších institucí k tomu, že neustanou ve svém pozitivním působení na všechny generace, protože to potřebují tyto generace všechny. Pan Svojsík, zakladatel Českého junáka řekl: „a naší snahou nejlepší buď čin“. A tak bych si to představoval i já. Jó to je totiž to 'zdělání, Same.

Pavel Drašar